

O ŽIVOTĚ NAPLNĚNÉM PRACÍ

Proč zemřel za transportu do nemocnice člověk? Pronásledovaný zloděj ztratil čepici; bude k něčemu? Co přivedlo do bezvědomí ženu kolem třiceti let? Čím se liší falšované peníze od pravých? Samé otázky.

Případ jedna: chemická analýza prozradila strychnin. Případ dvě: mikroskopický rozbor vlasů z čepice pomohl usvědčit. Tři: nadměrné užití veramonu. Čtyři: infračervené paprsky ukázaly, že falešné bankovky nemají vodotisk.

Ústav pro chemii soudní, toxikologii a mikroskopii v Praze 2, Na bojišti 3, má, jak vidíte, rozmanité úkoly. K jejich řešení je třeba širokého rozhledu, důkladných znalostí, bohatých zkušeností a „trošky detektivního čuchu“, jak říká profesor soudní chemie a zakladatel tohoto ústavu prof. dr. Ing. Emil Švagr. Od roku 1928 bylo pod jeho vedením rozřešeno 4312 případů. To však není jeho jediná práce. Posuďte sami:

Píše se rok 1900. Emil Švagr, posluchač třetího ročníku, sedí na stole v laboratoři. „Máte tu protokol svých prací?“ zaznělo laboratorní stroje. Profesor Brauner pokýval nad podaným listem spokojeně hlavou. Posluchačovy práce se mu zamlouvaly. Brzy nato mu nabídl uvolněné stipendium. Chudého studenta Emila Švagra z Dražic u Tábora potkalo v pětdvaceti letech veliké štěstí. Přesně: 33 korun 33 haléřů měsíčně.

Nenaskytla se každému příležitost, aby se mohl stát asistentem profesora Braunera – otce české chemie, aby s ním mohl spolupracovat na spise, který bude tvořit později kapitulu Mendělejevových „Základů chemie“. Prvům vzácných zemin potom věnoval Emil Švagr i svou habilitační práci.

U Braunera přišel také do styku se soudní chemií a jedy. Roku 1901 získal diplom na lékařské fakultě a roku 1912 dekret, který opravňoval provádět soudní analýsy. To rozhodlo o další cestě.

Slibný rozvoj vědecké činnosti doktora Švagra přerušila první světová válka. Musil vyměnit zkumavky za šavli. Každý týden odjížděl z Prahy do Švédska zapečetěný vagon. Za jeho nezavadný obsah ručil podpisem a hlavou komandant zásilkové censury Emil Švagr. Jedním z nich dopravil za hranice mocnářství spisy Aloise Jiráska, navrženého tenkrát na udělení Nobelovy ceny. Jinými putovaly dopisy a záznamy našim zajatcům. Na pasy, které komandant Švagr zručně padělal, odjížděli za hranice čeští lidé.

Píše se rok 1921. Dr. Emil Švagr je povolán, aby přednášel posluchačům potravinářské větve chemicko-technologického inženýrství toxikologii, neboli nauku o jedech. Roku 1924

zakládá v Trojanově ulici malý ústav, který se po devíti letech stěhuje do novostavby v Dejvicích. Profesor Švagr zařizuje ústav po druhé. Jeden případ za druhým se hrnou do laboratoře. Práce je hodně. Byly rozluštny zdánlivě neřešitelné úkoly. Jejich rozbor však není jediným dílem profesora Švagra. Objevil nejedovaté bílé barvivo k smaltování nádobí. Díky jeho výzkumům byl v zákoníku změněn zákaz používat sloučeniny pětismocného antimonu u smaltovaného nádobí. Píše řadu vědeckých publikací, přednáší v kriminologickém ústavu. Je autorem mnoha hesel v naučných slovnících. Jako jeden z prvních se zabývá barevnou mikroskopickou fotografií. Při tom všem si našel čas, aby mohl putovat světem.

Slibný rozvoj k nejvyšším metám vědecké činnosti narušuje opět válka. Profesor Švagr vrací dekret, podle něhož smí dělat soudní a bezpečnostní analýsy. Nebude přece přivádět české lidi do vězení a na popraviště.

Je tedy přece stáří a nemoc...

Píše se rok 1945. Profesor Emil Švagr přichází do budovy, zasažené dvěma granáty. Nikde nic. Jen sutiny a rumišť. Začíná budovat ústav po třetí. Nejběžnější chemické látky jsou nedostupnými poklady. A právě v té době je ústavu potřeba nejvíce.

A ještě roku 1952 musí zakládat ústav – po čtvrté. Tentokrát pro lékařskou fakultu. Mezi jeho „zákazníky“ patří kliniky, nemocnice, ústavy soudního lékařství, veřejná bezpečnost...

Dvaosmdesátiletý pan profesor má stále chuť do práce. Žije každým „svým“ případem. A to jsme vám ještě neřekli, že hraje na 16 hudebních nástrojů, jezdil rád na kole a motorce, ale loni se rozložil, prý mu pro stáří nemohou obnovit řidičský průkaz. Neměl ani jednu nehodu. Každé odpoledne ještě píše. Pracuje na publikaci „Toxikologie pro lékaře“; každý měsíc přednáší v Osvětové besedě...

Práce je hodně. Každé vteřiny je škoda. A doktor chemických věd Emil Švagr žádnou z nich nepromarnil. Naplnil je službou vědě, lidem kolem sebe, životu. Vždyť jeho život je naplněný až po okraj prací.

BT

KRESLIL O. ŠTEMBERA

OSUDY DOBRÉHO VOJÁKA ŠVEJKA VE SVĚTOVÉ VÁLCE

7. Třetí den ráno byli Švejk s jednorozáčkem vyvedeni z arestu a s eskortou vojáků dopraveni na nádraží. 91. pluk se stěhoval do Mostu nad Litavou. Jdouce za přihloupilým kaprálem, vesele se Švejk s jednorozáčkem bavili: „Votravný plyn, to nic nejní! Na votravný plyn je každý voják zvyklý z kasáren, když je čerstvěj komisařek a hrách s kroupama. Ale teď vynášeli Rusové něco proti šaržím...“ – „To budou asi zvláštní elektrické proudy,“ doplnil jednorozáček, „ty se sloučí s hvězdičkami na límci a ty vybuchnou, protože jsou z celuloidu!“

10. Když se vlak hnul, počali Švejk s jednorozáčkem kaprála dopalovat: „Je předpis, že mimo arestanty nesmí být v arestantském vagoně cizí osoba!“ Desátník se ozval, že kurát do vagonu nepouštěl, že ho Švejk sám zval, aby s nimi jel. „Já si to můžu dovolit, pane kaprále,“ odpověděl Švejk, „poněvadž jsem blbej!“ – „Jestli jste čekal povýšení,“ cynicky řekl jednorozáček, „tak nad tím udělejte křížek! Z toho kouká degradace a festung!“ – „Vono je to jedno,“ ozval se zase Švejk, „padnouť jako šarže nebo jako sprostě – ale, degradovaný prej strkají do první řady!“

8. Blížili se k nádraží, kde se Budějovičáci loučili se svým regimentem. Švejk nemohl se udržet, aby nevykřikl do špalíru „Nazdar!“ a nezamával čepicí. Zástup to hluchně opakoval. Desátník jej okřikl, ale volání šířilo se jako lavina. Do „Nazdar!“ se mísilo „Heil!“ a nějakému nadšenci, který zařval: „Nieder mit den Serben!“ podrazili nohy a trochu po něm šlapali. Četníci zatlačovali špalír. Jako elektrická jiskra neslo se dál: „Už jdou!“ A šli, při čemž pod bajonety Švejk přivítivě kýval rukou zástupům a jednorozáček dobrovolník vážně salutoval.

11. Konečně se také pan kurát probudil. „Krucí laudon, kde to jsem?“ Počal usilovně přemýšlet, jak se vlastně do vagonu dostal. „Kdyby zde alespoň bylo trochu rumu,“ vzdychl si. Desátník vytáhl láhev s rumem a nabídl ji kurátovi. Kurát hned udělal lok, že zmizelo půl láhve. „Ježíšmarjá,“ vzdychl si desátník pro sebe. Páter si znovu přihnul a podáváje láhev Švejkovi, rozkázal: „Doraž to!“ Potom si kurát vypůjčil od kaprála zlatku a dal ji Švejkovi, aby mu, až přijedou do Vídně, přinesl z mináže dvojnásobnou porci. A spal zase dál.

9. Na nádraží objevil se také vrchní polní kurát, páter Lacina, ve stavu nestřízlivém. Ačkoliv tam nepatřil, počal dělati pořádek. „Kampak?“, otázel se přísně desátníka. Místo něho odpověděl dobrácky Švejk: „Do Brucku nás vezou, jestli chtějí, pane oberfeldkurát, můžou jet s námi.“ – „A to taky pojedou,“ prohlásil páter Lacina a otáčeje se po eskortě, dodal: „Kdo říká, že nemůžu jet? Vorwärts! Marsch!“ Když se vrchní polní kurát ocitl s eskortou v arestantském vagoně, položil se na lavici a dobrosmdečný Švejk svlékl si plášť a dal ho kurátovi pod hlavu.

12. Ve Vídni všechno Švejk v mináži řádně obstaral. Vraceje se zpět, potkal nadporučíka Lukáše. „Komu to nesete, Švejku?“ otázel se nadporučík. Švejk se hned vzpamatoval: „To je pro vás, pane oberlajttnant! Vždycky jsem chtěl udělat něco vobratného, dobrého, ale já za to nemůžu, jestli jsme voba z toho měli samý trápení,“ mluvil Švejk dojatě. „Vždycky to byla náhoda, řízení boží, jako říkal starej Vaníček z Pelhřimova, když si vodbejval šestatřicátý trest.“ – „No, uklidněte se, Švejku, a lezte do vagonu!“ Tak se opět Švejk shledal se svým nadporučíkem.